

ČINNOSŤ GYNEKOLOGICKO-PÔRODNÍCKYCH AMBULANCIÍ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE 2018

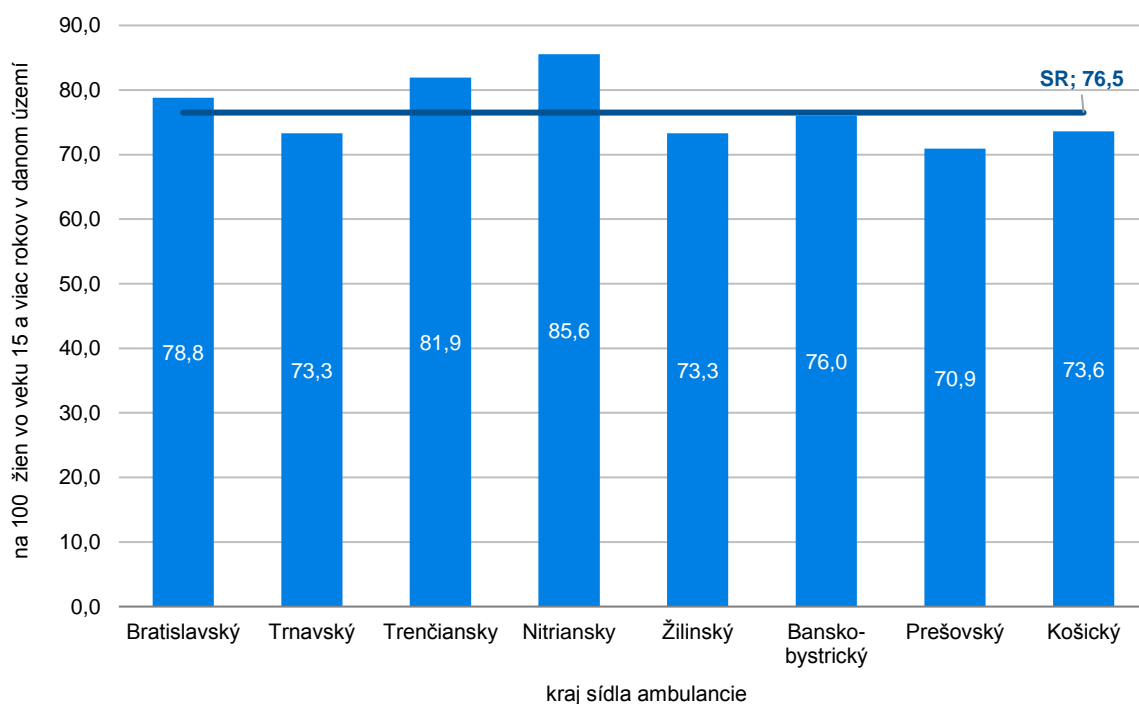
Jedným z popredných ukazovateľov prístupu žien k starostlivosti o zdravie svojho ženského tela alebo aj o zdravie očakávaného dieťaťa, je aj **návštevnosť gynekologicko-pôrodných ambulancií**. Z tohto dôvodu sme sa zamerali na **zhodnotenie počtu návštev** takýchto ambulancií ako **aj iných ukazovateľov** spojených s ich činnosťou. Zdrojom výstupných údajov je štatistické zisťovanie Ministerstva zdravotníctva SR *Ročný výkaz o činnosti gynekologicko-pôrodnickej ambulancie A (MZ SR) 7-01*, ktoré zbiera a spracováva NCZI. Za rok 2018 zaslalo údaje o činnosti 823 gynekologicko-pôrodných ambulancií (návratnosť 87,4 %), v tom ambulancie s odborným zameraním **gynekológia a pôrodnictvo** (766 ambulancií), **pediatrická gynekológia** (22 ambulancií), **onkológia v gynekológii** (14 ambulancií), **gynekologická urológia** (14 ambulancií), **materno-fetálna medicína** (6 ambulancií) a **gynekologická sexuológia** (1 ambulancia) na území Slovenskej republiky.

Na základe zistení Štatistického úradu SR bol ku dňu 31.12.2018 v Slovenskej republike počet trvale bývajúcich žien vo veku vyššom ako 15 rokov **2 371 435** a z nich **76,5 % bolo evidovaných v predmetných ambulanciách**, čo predstavuje **1 814 287** žien. Počet trvale bývajúcich žien v reprodukčnom veku 15 až 49 rokov bol k 31.12.2018 v Slovenskej republike **1 290 832**.

POČET EVIDOVANÝCH ŽIEN V GYNEKOLOGICKO-PÔRODNÍCKYCH AMBULANCIÁCH

Počet evidovaných žien bol v jednotlivých krajoch pomerne vyrovnaný (G 1) a to znamená, že ich počty v jednotlivých krajoch boli vzhľadom k celonárodnému počtu (76,5 evidovaných žien na 100 žien vo veku 15 a viac rokov) najviac o 7,3 % nižšie alebo vyššie, s výnimkou Nitrianskeho kraja, kde bol ich počet o 11,8 % vyšší ako ich celonárodný priemer.

G 1 Počet evidovaných žien v gynekologicko-pôrodných ambulanciách

Tento graf vychádza z údajov v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) uvedených na hárku T 1 prepočítaných na relevantnejšiu početnosť pre účely poskytovania porovnateľných výsledkov v predkladanej správe.

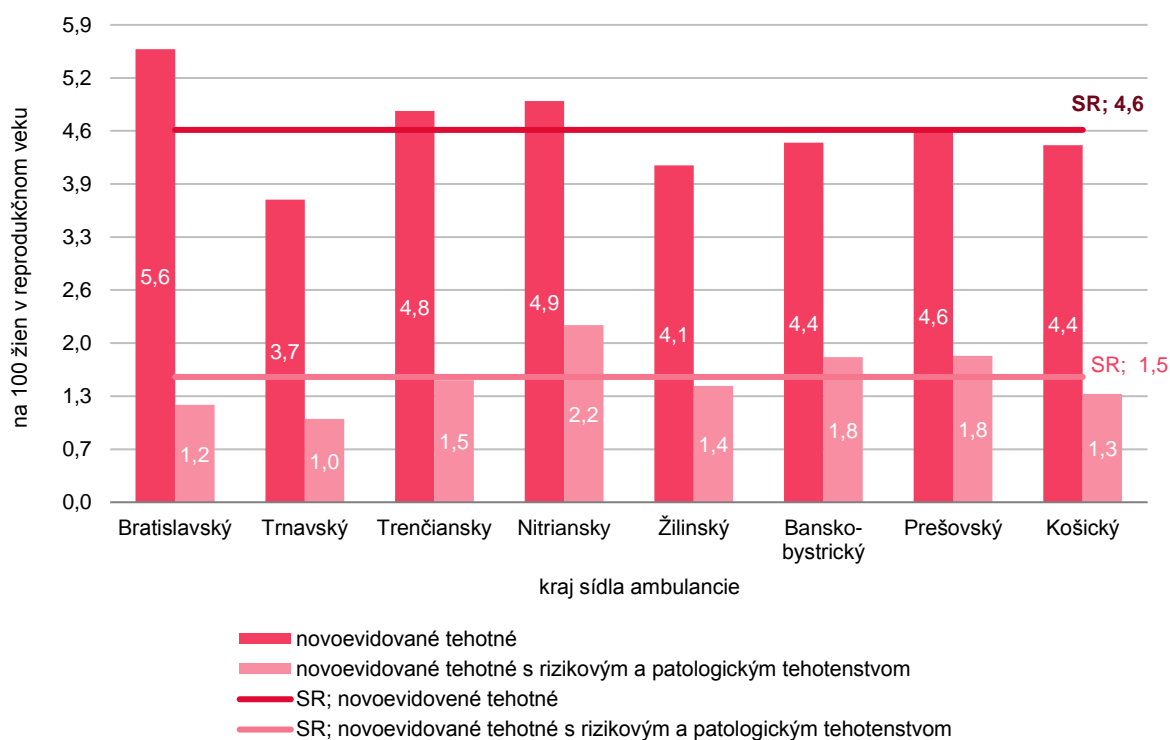
Počet novoevidovaných tehotných žien bol v danom roku 58 900 a to je o 11,8 % menej ako v roku 2017, čo môže byť čiastočne ovplyvnené dôslednejším vykazovaním zo strany dotknutých

spravodajských jednotiek. Ak sme počty novoevidovaných tehotných žien analyzovali z pohľadu kraja (G 2), tak najviac novoevidovaných tehotných žien zaznamenali ambulancie sídlia v Bratislavskom kraji (5,6 na 100 žien v reprodukčnom veku) a najmenej tie, ktoré sídlili v Trnavskom kraji (3,7 na 100 žien v reprodukčnom veku).

Pokiaľ ide o novoevidované tehotné ženy s rizikovým a patologickým tehotenstvom (G 2), tak k 31.12.2018 bol ich počet 19 820, pričom najviac ich bolo evidovaných v Nitrianskom kraji (2,2 na 100 žien v reprodukčnom veku). Najnižšie počty takýchto žien evidovali ambulancie sídlia v Trnavskom kraji (1,0 na 100 žien v reprodukčnom veku), ktorých počet bol takmer o polovicu menší ako v Nitrianskom kraji.

Počet novoevidovaných tehotných žien, ktoré ukončili 12. týždeň tehotenstva bol k 31.12.2018 celkovo 37 885. Kým najviac evidencií takýchto žien zaregistrovali ambulancie sídlia v Bratislavskom kraji (3,4 na 100 žien v reprodukčnom veku) a tesne aj ambulancie sídlia v Nitrianskom a Trenčianskom kraji (v oboch prípadoch to bolo 3,3 novoevidovaných tehotných na 100 žien v reprodukčnom veku), tak najmenej novoevidovaných tehotných bolo v ambulanciách situovaných v Žilinskom kraji (2,4 na 100 žien v reprodukčnom veku). Viac k tejto téme uvádzame v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) na hárku T 1.

G 2 Počet novoevidovaných tehotných žien v gynekologicko-pôrodnických ambulanciách

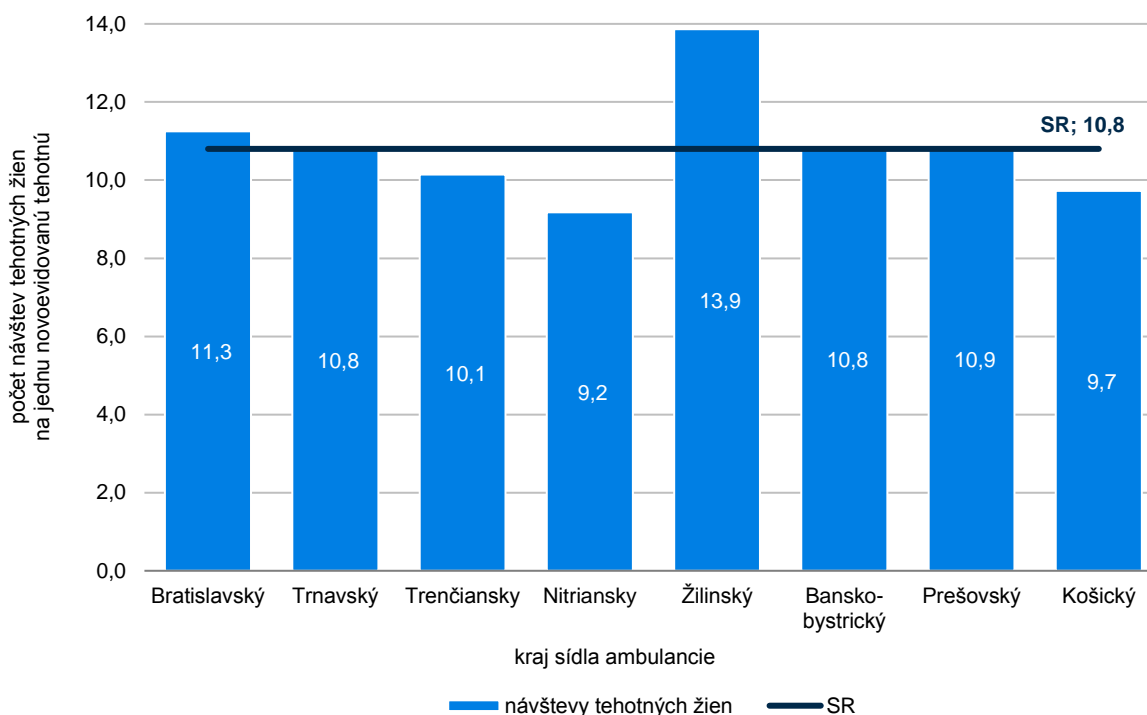

Tento graf vychádza z údajov v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) uvedených na hárku T 1 prepočítaných na relevantnejšiu početnosť pre účely poskytovania porovnateľných výsledkov v predkladanej správe.

NÁVŠTEVNOSŤ GYNEKOLOGICKO-PÔRODNÍCKYCH AMBULANCIÍ

Zamerali sme sa aj na **počet návštev tehotných žien** (G 3), ktorých bolo k 31.12.2018 spolu 636 108. Kým v ambulanciách sídliačich v **Žilinskom kraji** na jednu novoevidovanú tehotnú ženu **prípadlo až 13,9 návštev tehotných žien, čo v porovnaní s návštevnosťou v ostatných krajoch bolo najviac**, tak v **Nitrianskom kraji** bola táto **návštevnosť najnižšia** a na jednu novoevidovanú tehotnú ženu pripadlo len 9,2 návštev tehotných žien. **V ostatných krajoch bola návštevnosť približne na úrovni celonárodného priemeru** (10,8 návštev tehotných žien na 1 novoevidovanú tehotnú ženu daného územia).

G 3 Návštevy tehotných žien v gynekologicko-pôrodnických ambulanciách podľa kraja sídla ambulancie

Poznámka: K návštevám tehotných žien sa nezapočítavajú návštevy žien žiadajúcich prerušenie tehotenstva; tieto návštevy sa uvádzajú ako diagnosticko-terapeutické.

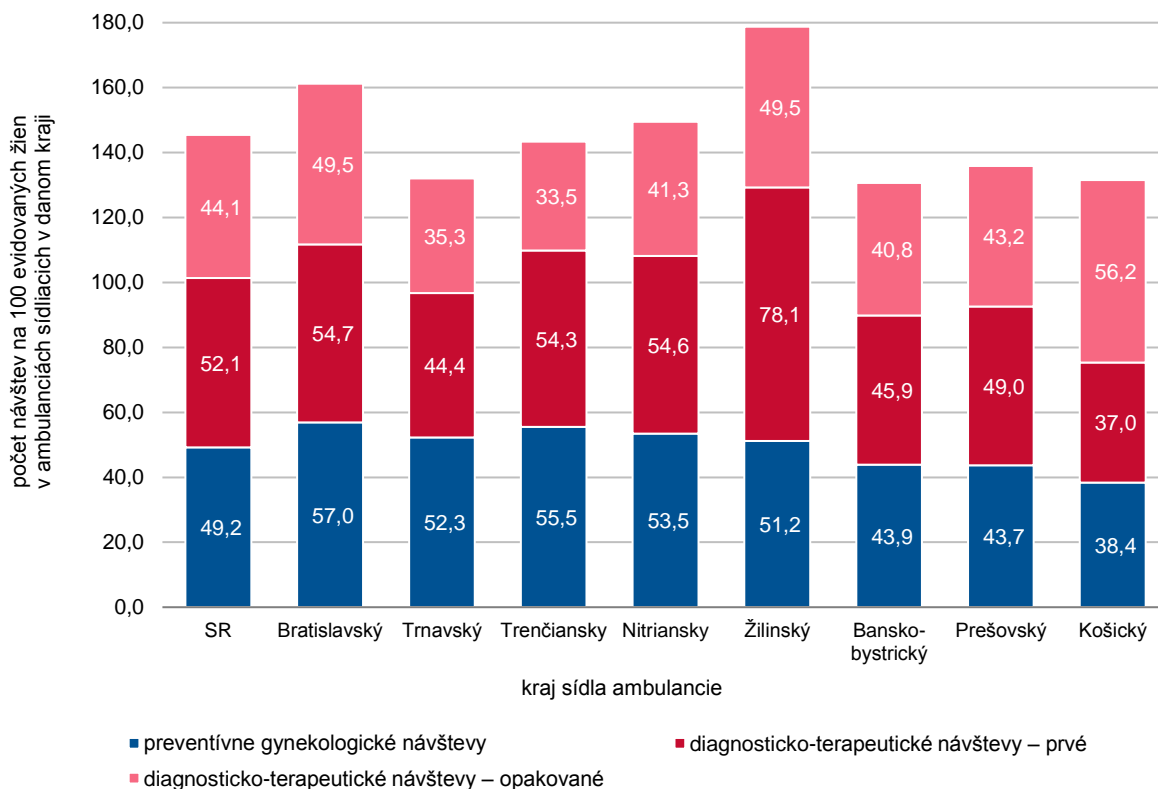
Tento graf vychádza z údajov v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) uvedených na hárku T 2 prepočítaných na relevantnejšiu početnosť pre účely poskytovania porovnateľných výsledkov v predkladanej správe.

Podobne sme skúmali aj **počet preventívnych gynekologických návštev – k 31.12.2018 spolu 892 770** (G 4) a zistili sme, že **najväčšiu návštevnosť mali ambulancie sídliače v Bratislavskom** (57,0 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja), ale s menším rozdielom **aj v Trenčianskom kraji** (55,5 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja) a **najmenšiu v Košickom kraji** (38,4 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja).

Z pohľadu **diagnosticko-terapeutických vyšetrení** (G 4), ktoré pacientka v danom roku **absolvovala prvý krát** (k 31.12.2018 celkom 946 027 návštev), boli **najviac navštevované ambulancie sídliače v Žilinskom kraji** (78,1 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja) a **najmenej v Košickom kraji** (37,0 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja). Hodnotili sme aj **diagnosticko-terapeutické návštevy – opakované** (k 31.12.2018 celkom 799 875 návštev) (G 4) a z tohto pohľadu bolo **najmenej takýchto návštev v ambulanciách sídliačich v Trenčianskom kraji** (33,5 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja) a **najviac v Košickom kraji** (56,2 návštev na 100 evidovaných žien v ambulanciách daného kraja).

Z údajov na grafe G 4 z hľadiska Slovenskej republiky (stĺpec s označením SR) hodnotíme, že **návštevnosť** gynekologicko-pôrodných ambulancií **mala najčastejšie charakter diagnosticko-terapeutickej návštevy – prvej**, za ktorou nasledovali preventívne gynekologické návštevy a po nich diagnosticko-terapeutické návštevy – opakované.

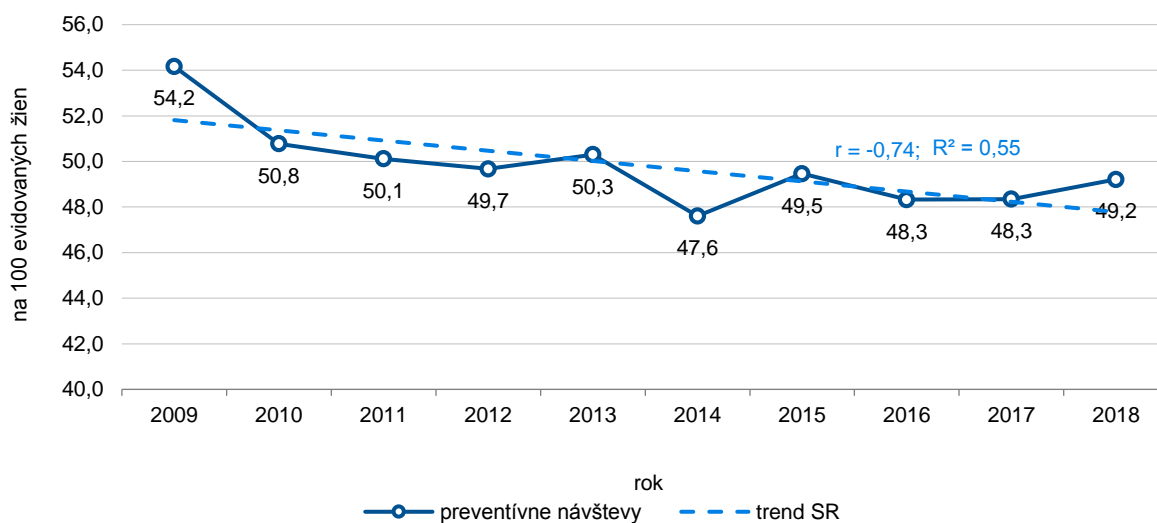
G 4 Preventívne gynekologické a diagnosticko-terapeutické návštevy v gynekologicko-pôrodných ambulanciách podľa kraja sídla ambulancie

Tento graf vychádza z údajov v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) uvedených na hárku T 2 prepočítaných na relevantnejšiu početnosť pre účely poskytovania porovnateľných výsledkov v predkladanej správe.

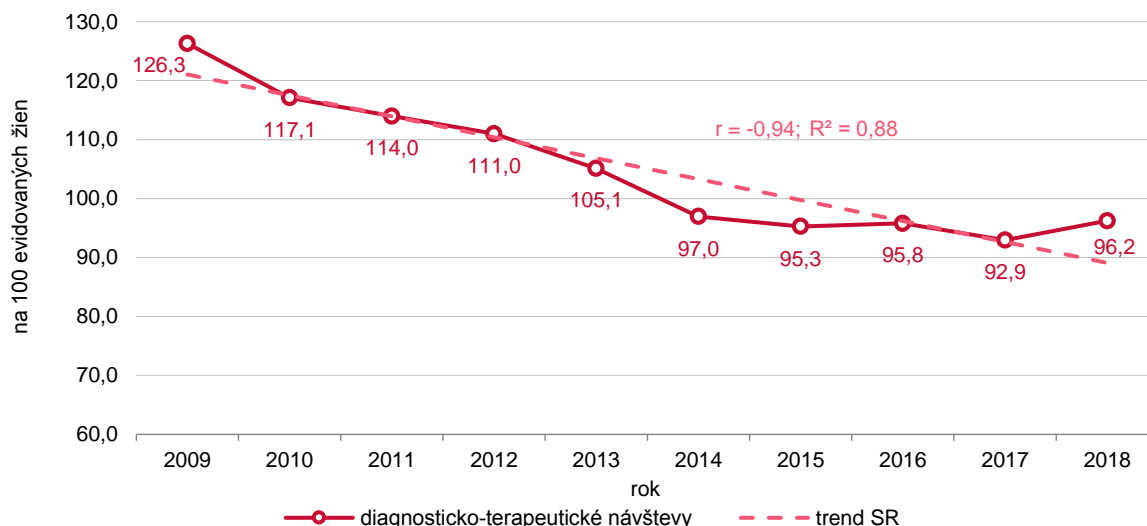
Návštevnosť gynekologicko-pôrodných ambulancií sme hodnotili aj z **dlhodobého hľadiska – v časovom horizonte od roku 2009 do roku 2018 (vrátane)**. Zamerali sme sa hlavne na **preventívne návštevy** (G 5) a **diagnosticko-terapeutické návštevy** (G 6). V oboch prípadoch sme pozorovali **klesajúci trend** a teda návštevnosť s pribúdajúcimi rokmi klesala. Keďže dôveryhodnosť trendu je ovplyvnená veľkosťou odchýlok skutočných (empirických) hodnôt od trendovej priamky, tak v prípade preventívnych návštev len 55 % istotou tvrdíme, že majú klesajúci trend, ale v prípade diagnosticko-terapeutických návštev až s 88 % istotou.

G 5 Vývoj počtu preventívnych gynekologických návštev

V publikačných tabuľkových výstupoch (XLS, ODS) je tento graf uvedený pod označením G 2 (hárok G2_G3)

G 6 Vývoj počtu diagnosticko-terapeutických návštev

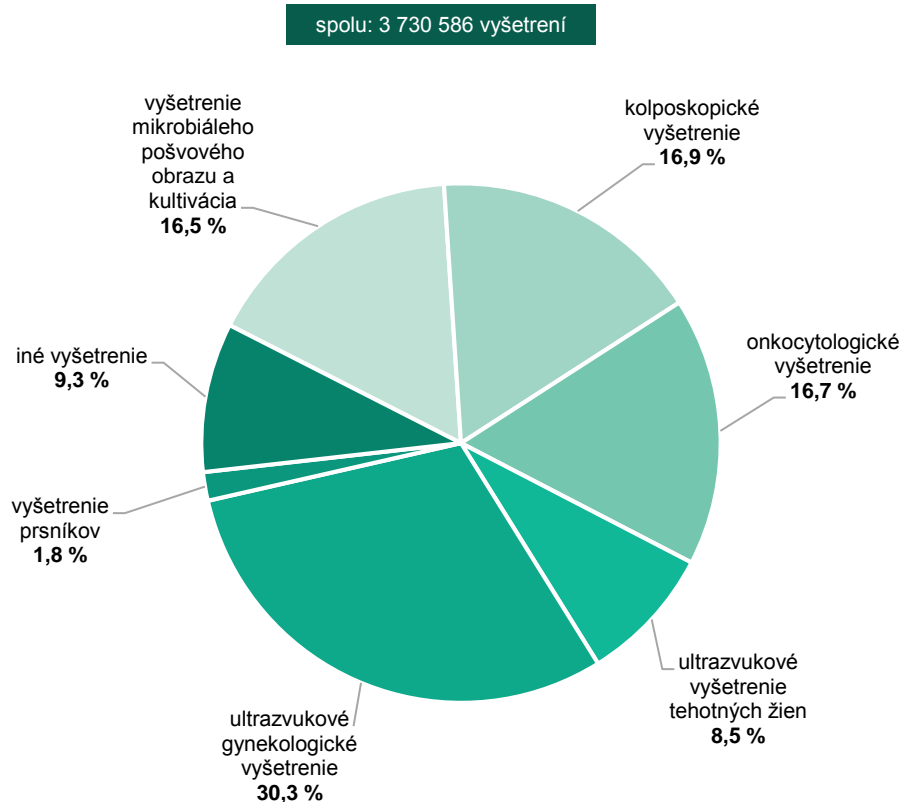

V publikačných tabuľkových výstupoch (XLS, ODS) je tento graf uvedený pod označením G 3 (hárok G2_G3)

GYNEKOLOGICKÉ VYŠETRENIA PODĽA VYŠETROVACEJ METÓDY

Pri návšteve gynekologicko-pôrodníckej ambulancie, ženy **najčastejšie podstúpili ultrazvukové gynekologické vyšetrenie (30,3 % a to bolo 1 129 992 návštev)** (G 7). Návštevy často vyústili aj do **kolposkopického (632 026) a onkocytologického (623 569) vyšetrenia**, pričom v oboch prípadoch návštevnosť predstavovala **podiel približne 17 %** z celkovej návštevnosti gynekologicko-pôrodníckych ambulancií na SR (G 7). Návštevnosť z dôvodu **vyšetrenia pošvového mikrobiálneho obrazu a kultivácie** predstavovala **16,5 % podiel** (G 7), čo bolo 613 747 návštev. Len **8,5 % návštev (318 428) bolo za účelom ultrazvukového vyšetrenia tehotných žien a takmer zriedkavé boli ultrazvukové vyšetrenia prsníkov (1,8 %) v počte 66 309** (G 7).

G 7 Podiel vyšetrení osôb podľa vyšetrovacej metódy

Tento graf vychádza z údajov v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) uvedených na hárku T 4.

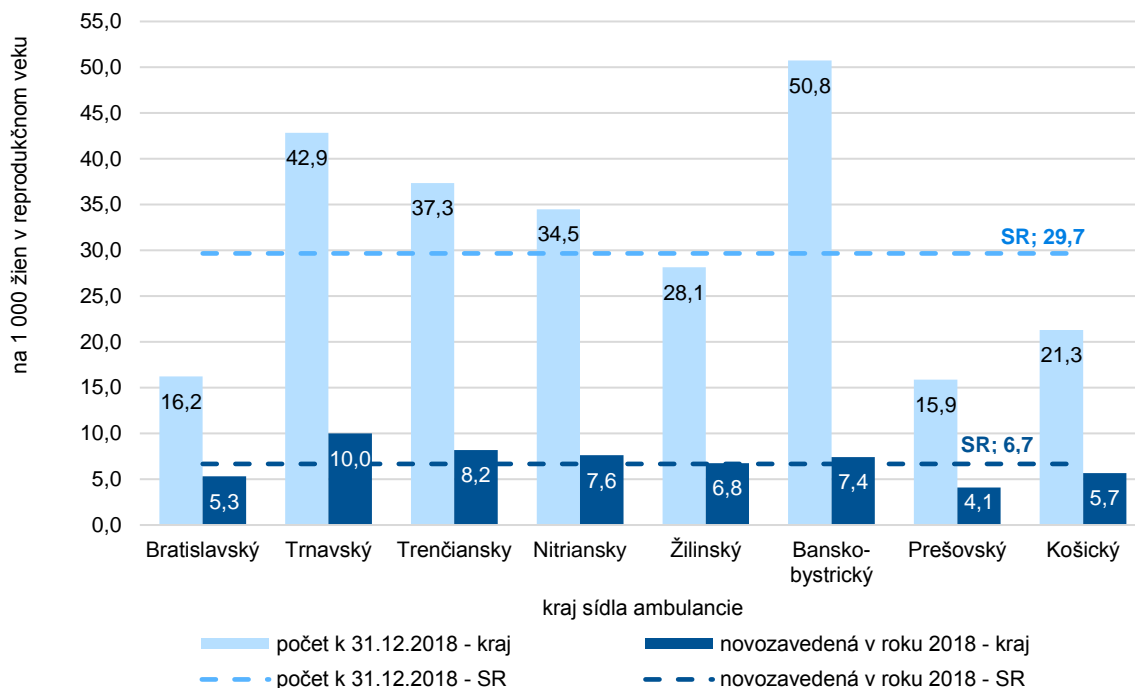
ANTIKONCEPCIA

Z celonárodného aspektu môžeme hodnotiť, že **190 735 žien užívalo antikoncepciu** a z toho **len 20,1 % žien malo zavedenú vnútromaternicovú antikoncepciu** a až **77,5 % užívalo hormonálnu antikoncepciu**. Zvyšných 2,5 % žien užívalo iný druh antikoncepcie. Počet žien s novozavedenou antikoncepciou v roku 2018 predstavoval celkovo počet 48 684.

Počet žien **so zavedenou vnútromaternicovou antikoncepciou** (G 8) **bol** v porovnaní s ich počtami v ostatných krajoch **najväčší v Banskobystrickom kraji** (50,8 žien na 1 000 žien v reprodukčnom veku) a **najmenší v Prešovskom kraji** (15,9 na 1 000 žien v reprodukčnom veku). Ak takto hodnotíme ženy užívajúce **hormonálnu antikoncepciu** (G 9), tak najpočetnejšia skupina pochádzala z **Nitrianskeho kraja** (176,7 žien na 1 000 žien v reprodukčnom veku) a **najmenej početná zo Žilinského kraja** (70,1 žien na 1 000 žien v reprodukčnom veku).

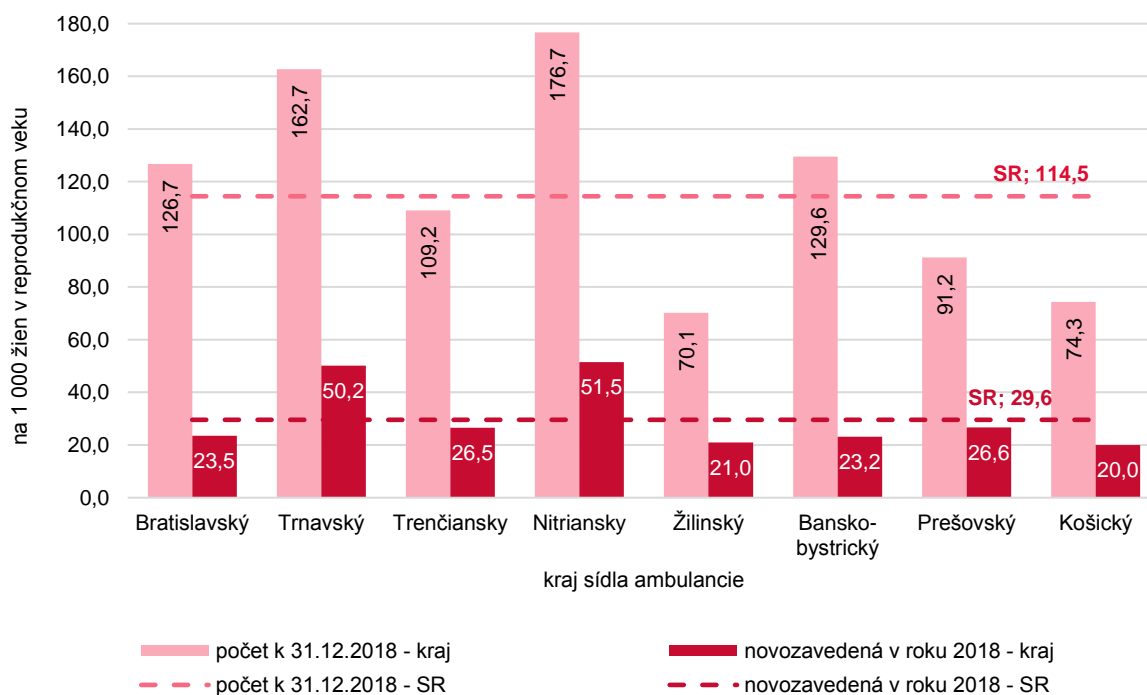
Sledovali sme aj vývoj počtu žien užívajúcich vnútromaternicovú antikoncepciu v časovom horizonte 1991 – 2018 (vrátane). Na základe lineárneho modelu ($r = -0,88$), ktorý celkom dobre reprezentuje skutočnosť ($R^2 = 0,78$), hodnotíme, že **užívanie vnútromaternicovej antikoncepcie má klesajúci trend a teda bolo na ústupe** (G 10 modrá prerušovaná priamka). Z rovnakého dlhodobého hľadiska sme hodnotili vývoj užívania **hormonálnej antikoncepcie**. Napriek tomu, že lineárny model má **vzrastajúci trend** ($r = 0,57$; G 10 červená prerušovaná priamka), nemôžeme celkom tvrdiť, že užívanie hormonálnej antikoncepcie bolo na vzostupe, pretože v tomto prípade lineárny model celkom nevystihuje skutočné (empirické) hodnoty ($R^2 = 0,32$). Z čiastkových pozorovaní však **hodnotíme, že do roku 2007 počet žien užívajúcich hormonálnu antikoncepciu stúpala, ale od toho roku už klesal**.

G 8 Počet žien užívajúcich vnútromaternicovú antikoncepciu v krajoch SR

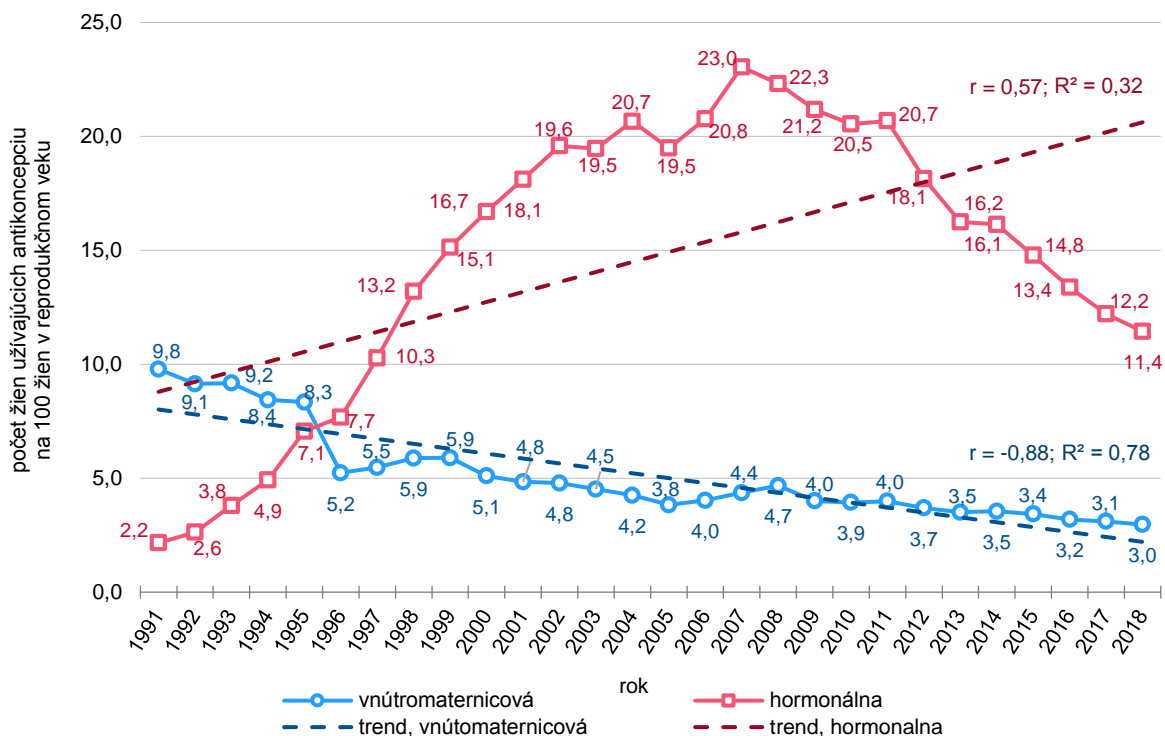
V publikačných tabuľkových výstupoch (XLS, ODS) je tento graf uvedený pod označením G 4 (hárok T 5).

G 9 Počet žien užívajúcich hormonálnu antikoncepciu v krajoch SR

V publikačných tabuľkových výstupoch (XLS, ODS) je tento graf uvedený pod označením G 5 (hárok T 5).

G 10 Vývoj počtu žien užívajúcich antikoncepciu

V publikačných tabuľkových výstupoch (XLS, ODS) je tento graf uvedený pod označením G 6 (hárok T 6).

VYŠETRENIA ŽIEN S PODOZRENÍM NA OHROZENIE NÁSILÍM

Ženy vyšetrené u gynekológa pre podozrenie na ohrozenie zdravia násilím, **najčastejšie utrpeli fyzickú ujmu na zdraví** (3 ženy na 100 000 žien), tá však bola v mnohých prípadoch **sprevádzaná aj psychickou ujmu** (2,1 žien na 100 000 žien). **Výnimočne** sa u vyšetrených žien zistilo **poškodenie výlučne iba psychického zdravia** (0,1 žien na 100 000 žien).

T 1 Vyšetrené ženy s podozrením na ohrozenie násilím

Územie sídla ambulancie	Počet vyšetrených žien s indikátormi násilia (prepočítané na 100 000 žien)		
	fyzickými	psychickými	fyzickými aj psychickými
Slovenská republika	3,0	0,1	2,1
Bratislavský kraj	–	–	2,0
Trnavský kraj	–	–	–
Trenčiansky kraj	0,7	–	1,0
Nitriansky kraj	1,7	–	–
Žilinský kraj	4,6	0,3	2,6
Banskobystrický kraj	0,6	–	2,4
Prešovský kraj	7,2	0,2	–
Košický kraj	6,6	0,2	7,8

Táto tabuľka vychádza z údajov v [publikačných tabuľkových výstupoch](#) uvedených na háрку T 7 prepočítaných na relevantnejšiu početnosť pre účely poskytovania porovnateľných výsledkov v predkladanej správe.

Pokiaľ ide o **ohrozenie fyzického zdravia** žien, tak spomedzi krajov to bol **Prešovský kraj, v ktorom sme zaznamenali najvyššiu početnosť vyšetrených žien** (7,2 žien na 100 000 žien). Pomerne početná skupina žien s fyzickými indikátormi násilia bola aj v **Košickom kraji** (6,6 žien na 100 000 žien) a nezaostával ani počet vyšetrených žien v Žilinskom kraji (4,6 žien na 100 000 žien). Pokiaľ ide o **Trnavský a Bratislavský kraj**, tak tam takéto **prípady neboli hlásené vôbec**.

Podrobnejšie údaje k tejto téme sú obsiahnuté v štatistických výstupoch zverejnených na http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy.